

SPECIAL

Hotărârea pronunțată de Tribunalul de Mare Instanță din Paris la 3 decembrie 2008 în cauza Cancelaria Universităților din Paris împotriva Simone Baulez (având ca obiect manu- scrisele lui Emil Cioran)

**TRIBUNALUL DE MARE INSTANȚĂ
DIN PARIS**

Prima Cameră – Secția a I^a
Nr. 06/01903

HOTĂRÂREA

Din data de 3 decembrie 2008

Citație din data de :
27 ianuarie 2006

Respingere a cererii de chemare în
judecată

Reclamantă

**CANCELARIA UNIVERSITĂȚILOR
DIN PARIS**

47 rue des Ecoles
75005 Paris

Intervenient voluntar

DI. Henry BOUE
30 rue Pierre Curie

**TRIBUNAL DE GRANDE
INSTANCE DE PARIS**

1ère chambre 1ère section
N° RG: 06/01903

JUGEMENT

rendu le 3 décembre 2008

Assignation du :
27 janvier 2006

Débouté

Demanderesse

**CHANCELLERIE DES UNIVER-
SITÉS DE PARIS**

47 rue des Ecoles
75005 PARIS

Interveniant volontaire

Monsieur Henry BOUE
30 rue Pierre Curie

89420 Sceaux
Reprezentat de maestrul Jean-François CANAT (SCP UETTWILLER GRELON GOUT CANAT & Asociații), avocat în Baroul din Paris, biroul P261

Pârâte

D-na Simone BAULEZ
8 Avenue du Général Balfourier
75016 Paris

Societatea MICA
16 Place des Vosges
75004 Paris

Reprezentate de maestrul Roland Rappaport (SCP RAPPAPORT-HOCQUET-SCHOR), avocat în Baroul din Paris, biroul P329

Ministerul Public

D-na Pauline CABY, Vice-procuror

Compunerea instanței

DI. Jacques GONDRAN de ROBERT, Prim vice-președinte
Președinte al completului

DI. Michel AJASSE, vice-președinte
DI. Maurice RICHARD, vice-președinte
Asesori

asistați de către Caroline GAUTIER, grefier

Dezbaterile

La termenul de judecată din 29 octombrie 2008, ținut în ședință publică

Hotărârea

Pronunțată în ședință publică,
Contradictorie
În primă instanță

89420 SCEAUX
représentés par Me Jean-François CANAT (SCP UETTWILLER GRELON GOUT CANAT & Associés), avocat au barreau de PARIS, vestiaire P 261

Défenderesses

Madame Simone BAULEZ
8 avenue du Général Balfourier
75016 Paris

Société MICA
16 Place des Vosges
75004 Paris

Représentées par Me Roland RAPPAPORT (SCP RAPPAPORT - HOCQUET - SCHOR), avocat au barreau de PARIS, vestiaire P 329

Ministere Public

Madame Pauline CABY, Vice-Procureure

Composition du Tribunal

Monsieur Jacques GONDRAN de ROBERT, Premier Vice-Président
Président de la formation

Monsieur Michel AJASSE, Vice-Président
Monsieur Maurice RICHARD, Vice-Président
Assesseurs

assistés de Caroline GAUTIER, Greffière

Débats

A l'audience du 29 octobre 2008 tenue en audience publique

Jugement

Prononcé en audience publique
Contradictoire
En premier ressort

Având în vedere ultimele concluzii ale Cancelariei Universităților din Paris și ale d-lui Henry BOUE, intervenient voluntar, din data de 8 decembrie 2006 în cadrul cărora s-a solicitat tribunalului:

- să stabilească faptul că manuscrisele lui CIORAN constituie elemente ale domeniului public mobilier aparținând Cancelariei Universităților din Paris,

- să dispună pe cale de consecință restituirea către aceasta din urmă a manuscriselor lui CIORAN.

- să se admită cererea în intervenție voluntară a d-lui Henry BOUE și să se ia act că acesta se asociază cererii de revendicare,

- în subsidiar, să se constate că actul juridic prin care dl. Henry BOUE a cedat societății aparținând d-nei Simone BAULEZ ansamblul bunurilor ce cuprindea manuscrisele lui CIORAN este afectat de un viciu de consimțământ și să declare în consecință nulitatea convenției încheiate pe data de 11 februarie 1998 între dl. Henry BOUE și d-na Simone BAULEZ,

- să dispună restituirea către dl. Henry BOUE a manuscriselor în cauză,

- să oblige pe d-na Simone BAULEZ să plătească în temeiul art. 700 din Codul de procedură civilă suma de câte 5.000 de euro fiecare către Cancelaria Universităților din Paris și către dl. Henry BOUE, toate acestea cu execuție provizorie.

Având în vedere concluziile recapitulative depuse pe data de 24 septembrie 2008 către d-na Simone BAULEZ și societatea MICA în cadrul cărora s-a solicitat tribunalului:

- să constate inexistența pretensei donații pe care își întemeiază cererea Cancelaria Universităților din Paris și

Vu les dernières conclusions de la Chancellerie des Universités de Paris et de M. Henry BOUE, intervenant volontaire, en date du 8 décembre 2006 aux termes desquelles il est demandé au tribunal:

- de dire que les manuscrits de CIORAN constituent des éléments du domaine public mobilier appartenant à la Chancellerie des Universités de Paris,

- d'ordonner en conséquence la restitution à cette dernière des manuscrits de CIORAN,

- de dire M. Henry BOUE bien fondé en son intervention volontaire et lui donner acte de ce qu'il s'associe à la demande de restitution,

- à titre subsidiaire, de constater que le contrat par lequel M. Henry BOUE a laissé à l'entreprise de Mme Simone BAULEZ un ensemble de biens comportant les manuscrits de CIORAN est affecté d'un vice de consentement, et prononcer en conséquence la nullité de la convention passée le 11 février 1998 entre M. Henry BOUE et Mme Simone BAULEZ,

- d'ordonner ainsi la restitution à M. Henry BOUE des manuscrits en cause,

- de condamner Mme Simone BAULEZ à payer à la Chancellerie des Universités de Paris et à M. Henry BOUE la somme de 5.000 € chacun au titre de l'article 700 du Code de procédure civile, le tout avec exécution provisoire.

Vu les conclusions récapitulatives déposées le 24 septembre 2008 par Mme Simone BAULEZ et par la société MICA aux termes desquelles elles demandent au tribunal :

- de déclarer inexistante la prétendue donation dont se prévaut la Chancellerie des Universités de Paris

lipsa efectului confirmativ al actului notarial din 25 ianuarie 2006 încheiat de dl. Henry BOUE,

- să stabilească pe cale de consecință că manuscrisele în litigiu nu au intrat niciodată în domeniul public al Cancelariei Universităților din Paris,

- să rețină că niciun viciu de consimțământ nu afectează contractul de debarasare din 1 februarie 1998, acesta producându-și pe deplin efectele,

- să rețină în subsidiar că dl. Henry BOUE nu se poate prevala de un asemenea viciu de consimțământ datorită neglijenței sale în efectuarea operațiunilor de inventar și a erorii nescuzabile ce a rezultat,

- să rețină, tot în subsidiar, că acest contract de debarasare, încheiat anterior actului notarial din 25 ianuarie 2006 între dl. Henry BOUE și d-na Simone BAULEZ, a protejat și rezervat drepturile de proprietate ale acesteia asupra manuscriselor recuperate de ea, și că poate dispune în mod liber de acestea,

- cu titlu absolut subsidiar, să rețină că în măsura în care manuscrisele trebuiau restituite d-lui Henry BOUE sau Cancelariei Universităților din Paris, beneficiarul lor ar profita de o îmbogățire fără justă cauză,

- pe cale de consecință, are a se acorda d-nei Simone BAULEZ din partea beneficiarului o despăgubire corespunzătoare valorii de circulație a manuscriselor aflate în litigiu care va fi determinată printr-o expertiză,

- să se dispună păstrarea sub sechestru a manuscriselor până la stabilirea și plata acestei despăgubiri în favoarea d-nei Simone BAULEZ,

- să fie obligați Cancelaria Universităților din Paris și dl. Henry BOUE la plata către d-na Simone

et sans effet confirmatif l'acte notarié du 25 janvier 2006 passé par M. Henry BOUE,

- de dire par voie de conséquence que les manuscrits litigieux ne sont jamais entrés dans le domaine public de la Chancellerie des Universités de Paris,

- de dire que le contrat de débarras du 1er février 1998 n'est pas entaché de vice de consentement et doit recevoir son plein effet,

- de dire subsidiairement que M. Henry BOUE ne saurait se prévaloir d'un tel vice du consentement en raison de son incurie dans les opérations d'inventaire et de la faute inexcusable en résultant,

- de dire, toujours subsidiairement, que ce contrat de débarras, passé antérieurement à l'acte notarié du 25 janvier 2006 par M. Henry BOUE avec Mme Simone BAULEZ, a protégé et réservé les droits de propriété de celle-ci sur les manuscrits récupérés par elle, et qu'elle pourra librement en disposer,

- à titre infiniment subsidiaire, dire que si les manuscrits devaient être restitués à M. Henry BOUE, ou à la Chancellerie des Universités de Paris, leur bénéficiaire profiterait ainsi d'un enrichissement sans cause,

- dire par voie de conséquence que Mme Simone BAULEZ devra recevoir, à la charge du bénéficiaire, une indemnité correspondant à la valeur marchande des manuscrits litigieux qui sera déterminée par une expertise,

- dire que les manuscrits demeureront séquestrés jusqu'à la fixation et le versement de l'indemnité entre les mains de Mme Simone BAULEZ,

- de condamner la Chancellerie des Universités de Paris et M. Henry BOUE chacun à payer à Mme Simone

BAULEZ a unei sume de 7.500 euro fiecare în baza dispozițiilor art. 700 din Codul de procedură civilă, și a unei sume de 1.500 euro fiecare către societatea MICA pentru același temei,

Totul sub beneficiul executării provizorii.

Văzând concluziile Ministerului Public din data de 24 iunie 2008 formulate în sensul recunoașterii temeiniciei cererii Cancelariei Universităților din Paris.

Reclamantii afirmă că scriitorul CIORAN a decedat în luna iunie 1995, lăsând ca legatar universal pe concubina sa, d-na Simone BOUE.

În același an, la 25 februarie, aceasta din urmă a adresat cancelarului universităților din Paris o scrisoare în care își exprima dorința de a dona bibliotecii Jacques DOUCET „toate manuscrisele lui CIORAN în franceză, dar și în română, ce au făcut obiectul unei editări sau nepublicate”.

Aceștia indică actul de acceptare de către cancelarie a acestei donații în cadrul unui consiliu de administrație din 14 decembrie 1995 și împrejurarea că printr-un testament olograf din 7 ianuarie 2006 d-na Simone BOUE a reamintit dorința sa ca toate manuscrisele scriitorului să figureze în biblioteca universitară Jacques DOUCET.

Mai precizează aceștia că după decesul său, intervenit în septembrie 1997, fratele defunctei, dl. Henry BOUE, legatarul său universal, a executat ultimele doleanțe și a procedat la un inventar al diferitelor obiecte ce

BAULEZ la somme de 7.500 € sur la base des dispositions de l'article 700 du Code de procédure civile, et celle de 1.500 € chacun à la société MICA sur le même fondement,

le tout assorti du bénéfice de l'exécution provisoire.

Vu les conclusions du ministère public en date du 24 juin 2008 tendant à dire bien fondée la demande de la Chancellerie des Universités de Paris.

Les demandeurs exposent que l'écrivain CIORAN est décédé au mois de juin 1995 en laissant pour légataire universel sa compagne, Mme Simone BOUE.

Le 25 février de la même année, cette dernière a adressé une lettre au chancelier des universités de Paris dans lequel elle exprimait le souhait de faire don à la bibliothèque Jacques DOUCET de “tous les manuscrits de CIORAN en français comme en roumain, ayant fait l'objet d'une édition ou inédits”.

Ils indiquent que la chancellerie a accepté cette donation lors du conseil d'administration qui s'est tenu le 14 décembre 1995 et que par testament olographe en date du 7 janvier 2006, Mme Simone BOUE a rappelé sa volonté de voir l'ensemble des manuscrits de l'écrivain figurer à la bibliothèque universitaire Jacques DOUCET.

Ils précisent encore qu'à la mort de cette dernière, intervenue en septembre 1997, son frère, M. Henry BOUE, son légataire universel, a exécuté ses dernières volontés et a procédé à un inventaire des différents

se găseau în apartamentul surorii sale în prezența Maestrului GILLES, notar, a d-lui GUILLOU, executor testamentar al d-nei Simone BOUE și a d-lui PEYRE, director al bibliotecii Jacques DOUCET.

În aceste împrejurări a fost întocmit în 24 octombrie 2007 un inventar succesoral de către Maestrul GILLES, iar dl. BOUE, întrucât nu a descoperit manuscrisele, a mandatat-o pe d-na Simone BAULEZ să procedeze la ridicarea tuturor mobilelor sau obiectelor din apartament.

Totuși, la jumătatea lunii noiembrie 2005, dl. PEYRE a fost informat că studiul Maestrului WAPLER, comisar-evaluator din Paris, propunea vânzarea a 37 de caiete manuscrite ale scriitorului.

La 25 ianuarie 2006, printr-un act primit de Maestrul DAUCHEZ, dl. Henry BOUE a confirmat donația făcută de sora sa, conform dispozițiilor art. 1340 din Codul civil.

În aceste condiții, reclamantii susțin:
-că manuscrisele în litigiu au intrat în domeniul public prin efectul donației acceptate de Cancelaria Universităților din Paris la 14 decembrie 1995, fie după decesul lui CIORAN, împrejurarea că nu au intrat în posesia fizică a bibliotecii Jacques DOUCET fiind lipsită de relevanță,

-că această donație a fost prin urmare confirmată de dl. Henry BOUE, legatar universal al surorii sale, prin aplicarea dispozițiilor art. 1340 din Codul civil și că, pe cale de consecință, faptul că donația consimțită de Simone BOUE nu a fost realizată în formă autentică cum prevede art. 931 din

objets se trouvant dans l'appartement de sa soeur en présence de Maître GILLES, Notaire, de M. GUILLOU exécuteur testamentaire de Simone BOUE et de M. PEYRE, directeur de la bibliothèque Jacques DOUCET.

C'est ainsi qu'un inventaire successoral a été dressé le 24 octobre 2007 par Maître GILLES et que M. BOUE, en l'absence de découverte de manuscrits, a missionné Mme Simone BAULEZ afin qu'elle procède à l'enlèvement de tous les meubles ou objets se trouvant dans l'appartement.

Toutefois, à la mi-novembre 2005 M. PEYRE a été informé que l'étude de Maître WAPLER commissaire-priseur à Paris, proposait à la vente trente sept cahiers manuscrits de l'écrivain.

Le 25 janvier 2006, par acte reçu par Maître DAUCHEZ, M. Henry BOUE a confirmé la donation faite par sa soeur, conformément aux dispositions de l'article 1340 du code civil.

C'est dans ces conditions que les demandeurs soutiennent:

- que les manuscrits litigieux sont entrés dans le domaine public par l'effet de la donation acceptée par la Chancellerie des Universités de Paris le 14 décembre 1995, soit après le décès de CIORAN, la circonstance qu'ils ne soient pas physiquement entrés en possession de la bibliothèque Jacques DOUCET étant dès lors indifférent,

- que cette donation a été par la suite confirmée par M. Henry BOUE, légataire universel de sa soeur, par application des dispositions de l'article 1340 du code civil et qu'en conséquence le fait que la donation consentie par Simone BOUE n'ait pas

Codul civil este fără relevanță în măsura în care a fost confirmată de moștenitorul acesteia, în speță de fratele său.

În apărare, pârâtele invocă faptul că scrisoarea redactată în 25 februarie 1995 de d-na BOUE nu anunța decât intenția sa și era lipsită de orice valoare în măsura în care CIORAN era încă în viață, ea nefiind așadar titularul niciunui drept la acea epocă.

Acestea apreciază că în lipsa actului notarial posterior, donația acceptată de Cancelaria Universităților din Paris nu poate privi decât obiectele sau manuscrisele remise efectiv de d-na BOUE între decesul lui CIORAN și data de 14 decembrie 1995, data procesului-verbal de acceptare din partea Cancelariei Universităților din Paris.

Acestea solicită a se observa că d-na BOUE s-a răzgândit, din moment ce a vândut bibliotecii DOUCET anumite scrisori și documente pentru prețul de 250.000 de franci.

Că, printre altele, după decesul lui CIORAN, în urma descoperirii altor caiete ale scriitorului, aceasta a decis să le publice ea însăși prin intermediul editurii GALLIMARD sub titlul „CIORAN caiete 1957-1972”, lucru care s-a întâmplat în octombrie 1997, la o lună după moartea sa, și nu au mai intrat în urma decesului său în posesia bibliotecii DOUCET.

Pârâtele mai scot în evidență faptul că testamentul d-nei BOUE nu cuprinde nicio dispoziție în favoarea bibliotecii DOUCET, ci un legat în favoarea Centrului Național al Cărții.

été réalisée en la forme authentique comme le prescrit l'article 931 du code civil est indifférente dans la mesure où elle a été confirmée par son héritier, en l'occurrence son frère.

Pour leur part les défenderesses font valoir que la lettre rédigée le 25 février 1995 par Mme BOUE n'annonce qu'une intention et qu'elle est en outre dépourvue de toute valeur dans la mesure où CIORAN était encore vivant et qu'elle n'était donc titulaire d'aucun droit à cette époque.

Elles estiment donc qu'en l'absence d'acte notarié postérieur, la donation acceptée par la Chancellerie des Universités de Paris ne peut concerner que les objets ou manuscrits effectivement remis par Mme BOUE entre le décès de CIORAN et le 14 décembre 1995, date du procès-verbal d'acceptation par la Chancellerie des Universités de Paris.

Elles font d'ailleurs observer que Mme BOUE s'est par la suite ravisée puisqu'elle a vendu à la bibliothèque DOUCET certaines lettres et documents moyennant le prix de 250.000 francs.

Qu'en outre, après le décès de CIORAN, après avoir découvert d'autres cahiers de l'écrivain, elle a décidé de les publier elle-même par l'intermédiaire des éditions GALLIMARD sous le titre "CIORAN cahiers 1957- 1972", ce qui fut fait en octobre 1997, un mois après sa mort, et qu'ils ne sont entrés que postérieurement à son décès en la possession de la bibliothèque DOUCET.

Elles font encore remarquer que le testament de Mme BOUE ne comporte aucune disposition en faveur de la bibliothèque DOUCET mais un legs en faveur du Centre National du Livre.

Ele apreciază pe cale de consecință că actul notarial de confirmare primit de la fratele său de către Maestrul DAUCHEZ în 25 ianuarie 2006 este lipsit de valoare în măsura în care nimeni nu poate dispune decât de bunurile din propriul său patrimoniu; astfel, Cancelaria Universităților din Paris nu poate revendica beneficiul dispozițiilor art. 1340 din Codul civil.

În privința contractului de debarasare încheiat la 11 februarie 1998, dl. Henry BOUE solicită desființarea pentru eroare asupra substanței, în măsura în care bunurile încredințate întreprinderii d-nei Simone BAULEZ nu puteau, prin esență, să constituie decât bunuri lipsite de valoare financiară, de interes intelectual sau de semnificație sentimentală și că, ținând cont de inventarul întocmit la 24 octombrie 1997 care indica faptul că „nu au fost descoperite cărți, opere, manuscrise ale lui Emil CIORAN”, manuscrisele fiind descoperite ulterior în mod „fortuit”.

Pârâtele afirmă în apărare că acest contract prezenta un caracter aleatoriu prin natura sa, care exclude eroarea asupra substanței, elementul *alea* profitând anticarului care recuperează spre profitul său ceea ce a fost abandonat și este descoperit în spațiul pe care îl degajează.

Acestea arată în continuare că în măsura în care o eroare ar fi fost comisă, aceasta nu privește contractul de debarasare, ci triajul operat de dl. BOUE înainte de semnarea contractului, triaj în cursul căruia el a abandonat chiar un bust al scriitorului și biroul său.

Elles estiment par conséquent que l'acte notarié de confirmation reçu de son frère par Maître DAUCHEZ le 25 janvier 2006 est sans valeur dans la mesure où nul ne peut disposer que des biens de son propre patrimoine; qu'ainsi, la Chancellerie des Universités de Paris ne peut pas revendiquer le bénéfice des dispositions de l'article 1340 du code civil.

S'agissant du contrat de débarras passé le 11 février 1998, M. Henry BOUE en sollicite la résolution pour erreur sur la substance, dans la mesure où les biens confiés à l'entreprise de Mme Simone BAULEZ ne pouvaient, dans son esprit, consister que dans des biens dépourvus de valeur financière, d'intérêt intellectuel ou de signification sentimentale et ce, compte tenu de l'inventaire dressé le 24 octobre 1997 qui indiquait "qu'il n'a pas été découvert de livres, ouvrages, manuscrits

d'Emile CIORAN", les manuscrits découverts postérieurement l'ayant été de manière " fortuite".

Les défenderesses rétorquent que ce contrat présentait un caractère par nature aléatoire qui exclut l'erreur sur la substance, l'aléa profitant au brocanteur qui récupère à son profit ce qui a été abandonné et qu'il trouve dans les lieux à vider.

Elles exposent donc que si une erreur a été commise, ce n'est pas dans le contrat de débarras, mais dans le tri opéré par M. BOUE avant la signature du contrat, tri au cours duquel il a également abandonné un buste de l'écrivain et son bureau.

În subsidiar, pârâtele invocă ușurința culpabilă și de nescuzat ce rezultă din faptul că dl. BOUE s-a aflat timp de trei zile în apartament împreună cu dl. PEYRE și nu a coborât niciodată în pivniță, deși dispunea de cheile de acces.

În fine, ele apreciază cu titlu absolut subsidiar că dacă manuscrisele ar fi fost remise reclamantilor, aceștia ar fi beneficiat de o îmbogățire fără just temei, ce ar justifica acțiunea *de in rem verso*, din moment ce manuscrisele ar fi fost definitiv pierdute în lipsa vigilenței și perspicacității d-nei Simone BAULEZ; rezultă așadar că despăgubirea ce trebuie să revină celui al cărui patrimoniu a fost diminuat trebuie să fie egală cu îmbogățirea, în speță cu valoarea manuscriselor, astfel cum va fi determinată prin expertiză.

Reclamantii pretind că în privința lor condițiile îmbogățirii fără justă cauză nu sunt întrunite în măsura în care Cancelariei Universităților din Paris îi revin bunurile în litigiu în baza unui act juridic, respectiv actul de donație la care a consimțit d-na BOUE și dl. Henry BOUE în calitatea sa de legatar universal al surorii sale.

Printre altele, singura sărăcire de care s-ar putea prevala d-na Simone BAULEZ nu ar putea rezulta decât din cheltuielile efectuate cu organizarea vânzării care a trebuit anulată în urma hotărârii din 2 decembrie 2005 a Curții de Apel din Paris, prin care a fost suspendată vânzarea condusă de societatea MICA și acordată posibilitatea Cancelariei Universităților din Paris de a sesiza judecătorul de fond.

Subsidiar, elles arguent de sa légèreté blâmable et inexcusable puisque qu'il apparaît que M. BOUE est resté trois jours dans l'appartement avec M. PEYRE et qu'il n'est jamais descendu à la cave alors qu'il en possédait les clés.

Elles estiment enfin à titre infiniment subsidiaire que si les manuscrits étaient remis aux demandeurs leur destinataire bénéficierait d'un enrichissement sans cause justifiant l'action de in rem verso, alors que les manuscrits auraient été définitivement perdus sans la vigilance et la perspicacité de Mme Simone BAULEZ ; il en résulte alors que l'indemnité qui doit revenir à l'appauvri doit être égale à l'enrichissement, en l'espèce la valeur des manuscrits telle qu'une expertise la révélera.

Les demandeurs prétendent quant à eux que les conditions de l'enrichissement sans cause ne sont pas réunies dans la mesure où la Chancellerie des Universités de Paris tient les biens litigieux d'un acte juridique, en l'espèce l'acte de donation que lui a consenti Mme BOUE et M. Henry BOUE en sa qualité de légataire universel de sa soeur.

En outre le seul appauvrissement dont pourrait se prévaloir Mme Simone BAULEZ ne pourrait être tout au plus que les frais exposés pour l'organisation de la vente qui a dû être annulée suite à l'arrêt rendu le 2 décembre 2005 par la cour d'appel de Paris, laquelle a suspendu la vente diligentée par la société MICA et impartie à la Chancellerie des Universités de Paris de saisir le juge du fond.

Cercetarea judecătorească a fost încheiată la 8 octombrie 2008, dezbaterile și pledoariile părților fiind ținute în ședința din 29 octombrie 2008, iar delibărările au fost amânate pentru azi.

MOTIVELE DECIZIEI

Având în vedere că Emil CIORAN a decedat în luna iunie 1995, Simone BOUE nu era proprietara manuscriselor acestuia la data de 25 februarie din același an, când a împărtășit Cancelariei Universităților din Paris intenția sa de a dona bibliotecii Jacques DOUCET manuscrisele scriitorului.

După decesul scriitorului, este necesar a se lua în discuție problema realității donației și a valabilității sale juridice, fiind necontestat în cauză că Simone BOUE, concubina lui CIORAN, era legatarul său universal.

Văzând dispozițiile art. 931 din Codul civil, care prevăd că „toate actele de donație între vii vor fi încheiate în fața notarului, în forma obișnuită a contractelor; și vor fi păstrate în original, sub sancțiunea nulității”.

Dat fiind că în cauză niciun act notarial nu a fost încheiat între d-na BOUE în calitate de legatar universal și Cancelaria Universităților din Paris; că la acea epocă scrisoarea din 25 februarie 1995 anunța o simplă intenție, din moment ce era folosită forma condițională („donația ar cuprinde...”).

Reținând printre altele că testamentul redactat în data de 24 decembrie 1995 (însoțit de un codicil din 7 ianuarie 1996 care îl desemna pe dl. Henry BOUE în calitate de legatar

L'affaire a été clôturée le 8 octobre 2008, renvoyée à l'audience de plaidoirie du 29 octobre 2008 et mise en délibéré à ce jour.

MOTIFS DE LA DECISION

Attendu que CIORAN étant décédé au mois de juin 1995, Simone BOUE n'était pas propriétaire des manuscrits de ce dernier le 25 février de la même année, date où elle a fait part à la Chancellerie des Universités de Paris de son intention de faire don des manuscrits de l'écrivain à la bibliothèque Jacques DOUCET.

Attendu qu'après le décès de l'écrivain, il convient de s'interroger sur la réalité du don revendiqué et sur sa régularité juridique, étant rappelé qu'il n'est pas contesté que Simone BOUE, compagne de CIORAN, était bien sa légataire universelle.

Attendu que l'article 931 du code civil dispose que “tous actes portant donation entre vifs seront passés devant notaire, dans la forme ordinaire des contrats; et il en restera minute, sous peine de nullité”.

Attendu qu'en l'espèce, aucun acte notarié n'a été passé entre Mme BOUE en sa qualité de légataire universelle et la Chancellerie des Universités de Paris ; qu'au demeurant, le courrier du 25 février 1995 annonce une simple intention puisque la forme conditionnelle y est employée (“la donation comprendrait...”).

Attendu en outre que le testament rédigé le 24 décembre 1995 (accompagné d'un codicille du 7 janvier 1996 qui désigne M. Henry BOUE en qualité

universal) nu menționa legatul întregii opere a scriitorului în favoarea Cancelariei Universităților din Paris, ci viza biblioteca DOUCET în calitate de detentor al manuscriselor și documentelor care îi fuseseră remise, încredința d-lui GUILLOU, colaborator la GALLIMARD, exercițiul dreptului nepatrimonial asupra operei și lăsa ca legat Centrului Național al Cărții veniturile din drepturile de autor provenind din exploatarea drepturilor patrimoniale asupra ansamblului lucrărilor și scrierilor lui CIORAN.

Constatând în plus că din comportamentul d-nei Simone BOUE nu se poate reține ipoteza unei donații necondiționate a întregii opere; că s-a stabilit că în anul 1995 aceasta a vândut bibliotecii DOUCET mai multe lucrări omagiale aparținând lui CIORAN și mai multe scrisori olografe pentru prețul de 250.000 de franci; că s-a stabilit de asemenea că aceasta descoperise în apartament 34 de caiete ale scriitorului și decisese să le păstreze pentru o perioadă inițială de timp în scopul elaborării unei ediții a caietelor CIORAN publicate de GALLIMARD sub titlul „CIORAN Caiete 1957-1972”; manuscrisele în cauză fiind remise în cele din urmă d-lui PEYRE în urma inventarului din 24 octombrie 1997, astfel cum acesta din urmă a atestat (înscrisul 21 deus de pârâte).

Dat fiind că rezultă din aceste probe că dacă donația ar fi existat, ea nu a fost decât parțială și nu putea avea ca obiect decât bunurile și manuscrisele remise efectiv de Simone BOUE bibliotecii DOUCET după decesul lui Emil CIORAN sau intrate în posesia acesteia din urmă după decesul său; potrivit mărturiei d-lui PEYRE, este

de légataire universel) ne mentionne pas le legs de toute l'oeuvre de l'écrivain à la Chancellerie des Universités de Paris, mais vise la bibliothèque DOUCET en qualité de détentrice des manuscrits et documents qu'elle lui a remis, confié à M. GUILLOU, collaborateur chez GALLIMARD, l'exercice du droit moral sur l'oeuvre et lègue au Centre National du Livre les revenus des droits d'auteur à provenir de l'exploitation des droits patrimoniaux portant sur l'ensemble des oeuvres et des écrits de CIORAN.

Attendu de plus que le comportement de Simone BOUE ne permet pas de retenir l'hypothèse d'un don inconditionnel de la totalité de l'oeuvre ; qu'en effet, il est établi qu'en 1995 elle a vendu à la bibliothèque DOUCET plusieurs ouvrages dédiés à CIORAN et plusieurs correspondances autographes pour le prix de 250.000 francs ; qu'il est de même établi qu'elle avait trouvé dans l'appartement 34 cahiers de ce dernier et qu'elle avait décidé de les conserver dans un premier temps afin d'élaborer une édition des cahiers CIORAN publiés par GALLIMARD sous le titre ' CIORAN Cahiers 1957-1972"; lesdits manuscrits ayant été remis par la suite à M. PEYRE lors de l'inventaire du 24 octobre 1997 comme il en atteste lui-même (pièce 21 des défenderesses).

Attendu qu'il résulte de ces éléments que si donation il y eu, elle n'a été que partielle et n'a pu porter que sur les objets et manuscrits effectivement remis par Simone BOUE à la bibliothèque DOUCET après le décès d'Emile CIORAN ou entrés dans cette dernière après son décès ; selon le témoignage de M. PEYRE, il s'agit de

vorba despre trei arhive în original primite la începutul lunii iulie și în septembrie 1995, în iunie, iulie și septembrie 1996 și în octombrie 1997.

Dat fiind că reclamantul nu se pot prevala de actul notarial încheiat la data de 25 ianuarie 2006 la inițiativa d-lui Henry BOUE; că în cele din urmă manuscrisele în litigiu nu au intrat niciodată în patrimoniul Cancelariei Universităților din Paris și că nu se poate afirma că donația consimțită de d-na BOUE ar fi fost confirmată prin acest act în aplicarea dispozițiilor art. 1340 din Codul civil.

Observând că reclamantul susține în subsidiar că, în viziunea art. 1110 și art. 1117 din Codul civil, contractul prin care dl. Henry BOUE a permis întreprinderii d-nei Simone BOUE să ridice manuscrisele lui CIORAN este afectat de un viciu de consimțământ și că tribunalul ar trebui să-l anuleze în măsura în care în reprezentarea d-lui Henry BOUE nu putea privi manuscrisele în litigiu.

Văzând că în contractul de debarasare încheiat în 11 februarie 1998 s-a stipulat: „Subsemnatul Henry BOUE, legatar al bunurilor surorii mele Simone BOUE, autorizez întreprinderea să debaraseze complet mobilele și obiectele ce se găsesc în apartamentul ocupat de Simone BOUE situat în 21 rue de L’Odéon, Paris VI, 5ème étage”.

Văzând că nicio restricție nu a fost inserată cu privire la bunurile ce vor fi ridicate.

Reținând că prin natura sa acest tip de contract presupune un element *alea*, care poate consta în descoperirea unor

trois venues d’archives reçues début juillet et en septembre 1995, en juin, juillet et septembre 1996 et en octobre 1997.

Attendu ainsi que les requérants ne peuvent se prévaloir de l’acte notarié rédigé le 25 janvier 2006 à l’initiative de M. Henry BOUE; qu’en effet les manuscrits litigieux ne sont jamais entrés dans le patrimoine de la Chancellerie des Universités de Paris et qu’il ne peut donc être argué que la donation consentie par Mme BOUE aurait été confirmée par cet acte par application des dispositions de l’article 1340 du code civil.

Attendu qu’à titre subsidiaire les requérantes soutiennent, au visa des articles 1110 et 1117 du code civil, que le contrat par lequel M. Henry BOUE a laissé l’entreprise de Mme Simone BAULEZ emporter les manuscrits de CIORAN est affecté d’un vice du consentement et que le tribunal doit l’annuler dans la mesure où dans l’esprit de M. Henry BOUE il ne pouvait concerner les manuscrits litigieux.

Attendu que le contrat de débarras conclu le 11 février 1998 stipule : “je soussigné, Henry BOUE, légataire des biens de ma soeur, Simone BOUE, autorise l’entreprise à débarrasser complètement des meubles et objets s’y trouvant, l’appartement qu’occupait Simone BOUE 21 rue de L’Odéon, Paris VI°, 5ème étage”.

Attendu qu’aucune restriction n’est indiquée quant aux biens à emporter.

Attendu que par nature ce type de contrat comporte un *aléa*, lequel peut se révéler être la découverte de pièces

obiecte de valoare pe care anticarul debarasator le recuperează spre propriul profit.

Observând în plus că dl. Henry BOUE a fost prezent în timpul inventarului provizoriu realizat la 24 octombrie 1997 de Maestrul BARON, comisar-evaluator, în prezența Maestrului GILLES, notar, a d-lui DUPUIT, reprezentant al Centrului Național al Cărții și a d-lui GUILLOUX, titular al dreptului moral de autor.

Observând că mențiunea următoare figurează la finele evaluării: „în pivniță, un lot de debarasat ce nu merită descriere”.

Reținând că s-a dovedit că dl. Henry BOUE nu a coborât probabil niciodată în pivnița în care se găseau și manuscrisele disputate, și că rezultă din mărturia d-lui PEYRE că el însuși și dl. Henry BOUE au scotocit apartamentul timp de trei zile în mod sistematic.

Reținând că dl. Henry BOUE nu este îndreptățit să opună d-nei Simone BAULEZ ușurința culpabilă de care el însuși a dat dovadă, din moment ce în totală cunoștință de cauză acesta i-a solicitat să ridice tot ceea ce se găsea în apartament.

Statuând pe cale de consecință că pretențiile reclamanților vor fi respinse integral.

Statuând că ar fi inechitabil ca d-na Simone BAULEZ și societatea MICA să suporte cheltuielile pe care le-au efectuat; Cancelaria Universităților din Paris le va plăti suma globală de 4.500 euro și dl. Henry BOUE suma de 1.500 euro.

de valeur que le brocanteur débarrasseur récupère alors à son profit.

Attendu au surplus que M. Henry BOUE était présent lors de l'inventaire provisoire réalisé le 24 octobre 1997 par Maître BARON, commissaire-priseur, en présence de Maître GILLES, Notaire, de M. DUPUIT, représentant le Centre National du Livre et de M. GUILLOUX titulaire de l'exercice du droit moral.

Attendu que la mention suivante figure en fin de prisée “dans la cave, un lot de débarras ne méritant pas description”.

Attendu qu'il est donc établi que M. Henry BOUE n'est probablement jamais descendu à la cave dans laquelle se trouvaient bien les manuscrits querellés, et alors qu'il résulte du témoignage de M. PEYRE que lui-même et M. Henry BOUE ont fouillé l'appartement pendant trois jours de manière systématique.

Attendu que M. Henry BOUE n'est donc pas fondé à opposer à Mme Simone BAULEZ la légèreté blâmable dont il a fait preuve, alors que c'est en toute connaissance de cause qu'il lui a demandé d'enlever tout ce qui se trouvait encore dans l'appartement.

Attendu en conséquence que les requérants seront déboutés de leurs entières demandes.

Attendu qu'il serait inéquitable de laisser à la charge de Mme Simone BAULEZ et de la société MICA la charge des frais qu'elles ont exposés ; que la Chancellerie des Universités de Paris leur paiera globalement la somme de 4.500 € et M. Henry BOUE celle de 1.500 €.

Apreciind că executarea provizorie, compatibilă cu natura cauzei și necesară datorită vechimii acesteia, are a fi încuviințată.

PENTRU ACESTE MOTIVE

Statuând în ședință publică, în condiții de contradictorialitate și în primă instanță,

Constată că reclamanta Cancelaria Universităților din Paris nu are niciun drept asupra manuscriselor în litigiu pe care le revendică;

Constată că își produce pe deplin efectele contractul de debarasare din 11 februarie 1998 și că d-na Simone BAULEZ poate dispune în mod liber de manuscrisele în cauză;

Obligă Cancelaria Universităților din Paris și pe dl. Henry BOUE să plătească d-nei Simone BAULEZ suma de 4.500 euro (patru mii cinci sute euro) și societății MICA suma de 1.500 euro (una mie cinci sute euro) în temeiul art. 700 din Codul de procedură civilă;

Încuviințează executarea provizorie;

Obligă Cancelaria Universităților din Paris și pe dl. Henry BOUE la plata integrală a cheltuielilor.

Judecată și pronunțată la Paris în data de 3 decembrie 2008.

Grefier
C. GAUTIER

Președinte
J. GONDRAN
de ROBERT

Attendu que l'exécution provisoire, compatible avec la nature de l'affaire et nécessaire du fait de son ancienneté, sera ordonnée.

PAR CES MOTIFS

Statuant en audience publique, contradictoirement et en premier ressort,

Dit la Chancellerie des Universités de Paris dépourvue de tout droit sur les manuscrits litigieux qu'elle revendique;

Dit que le contrat de débarras du 11 février 1998 doit recevoir son plein effet et que Mme Simone BAULEZ pourra disposer librement des manuscrits dont s'agit ;

Condamne la Chancellerie des Universités de Paris et M. Henry BOUE à payer à Mme Simone BAULEZ la somme de 4.500 € (quatre mille cinq cents euros) et à la société MICA celle de 1.500 € (mille cinq cents euros) au titre de l'article 700 du Code de procédure civile ;

Ordonne l'exécution provisoire;

Condamne la Chancellerie des Universités de Paris et M. Henry BOUE aux entiers dépens.

Fait et jugé à Paris le 3 décembre 2008

Le Greffier
C. GAUTIER

Le Président
J. GONDRAN de
ROBERT

Traducere și adaptare realizate de Ionuț Militaru